

született nyelvünkön. Szándékoztam ezen írásom által fő képpen a' mi előttünk, Hazájoknak hasznokra 's értesítésekre és Isten Ditsősége terjesztésére élt jó Embereknek a' feledékenység által el-temetettet Emlékezeteket a' mennyire lehetett megújítani."

Igen, ez sikerült Bod Péternek. Mint a többi műve, ez utóbbi is becses darabja minden gyűjteménynek. Érdemes felfigyelni arra, hogy Nevetlen könyvek címszó alatt, az alábbi indoklással vesz fel mintegy 50 művet: „Nevetlen könyvek, a' mellyeknek Íróji, vagy Fordítóji a' magok Neveket bizonyos okokra nézve fel nem tették, hanem elhallgatták. Ide tetszett hogy tétessenek az idő szerint, a' mint világra jöttek." Ebben a részben a 12. sorszám alatt ismerteti a Soproni piros Tyukmony című kiadványt, melyet Kassán 1719-ben nyomtattak. Egy példányát a soproni Liszt Ferenc Múzeum őrzi.

Bod Péter a lehetőség szerint, pontos évszámokkal adja meg életrajzi és könyvészeti adatait. Néhány esetben forrásokra is hivatkozik. Nagy érdeme – többek között – a mű magyar nyelve. „Hazádat és magyar nemzetedet igazán szerető kegyes olvasó"-nak ajánlja könyvét. Szülőfaluja híven őrzi nagy szülőtte emlékét. Felsőcsernátonban pár éve néprajzi múzeumot rendeztek be. Ott látható domborművű portréja is.

Dr. Szele Lajos

Kazinczy Ferenc és a Kossuth család

A két család és a két nagy ember *Kazinczy Ferenc* és *Kossuth Lajos* kapcsolatára új levéltári dokumentumok kerültek elő, melyek új színben világítják meg e viszonyt.

Az ismeretség a két család között 1809-ben kezdődött. Amikor *Kossuth László* Monokról Sátoraljaújhelybe jött, és 1808. február 26-án megvette *Rácz Zsigmond* házát a Barátságban, s 2500 forinttal adós maradt. Az adósságot kamataival 1809. január 1-i határidőre kellett volna kifizetni, ami nem sikerült. A hitelező sürgetésére Kossuthék kénytelenek voltak Kazinczy Ferenc sógorától gróf *Török József* kázméri földbirtokostól kölcsönt felvenni. Az új adóslévíl 1809. április 18-án kelt, amelyben „... Kossuth Kossuth László és Weber Carolina 2500 Rhénus forintokat vett fel... törvényes kamatra négy esztendei elfolyásra." Az adóslévílre rávezetve: „Az első angariabéli interes 37. Rf. 30 krajczárban le vagyon téve. Újhely 24. július 1809. Kazinczy Ferenc." Tehát az első kamatrészt, amit negyedévenként volt köteles az adós fizetni, Kazinczy vette fel Kossuthéktól, sógora javára.

Amikor 1810-ben meghalt Kazinczy apósa, gróf *Török Lajos*, a Török birtokot négy részre kellett volna felosztani a végrendelet szerint: *Kazinczyné gróf Török Zsófia*, *D'Ellevaux Jánosné gróf Török Mária*, *bátyjuk gróf Török József* és *anyjuk gróf Törökné Roggendorf Alojzia* között. A hagyaték megosztására azonban nem került sor, mivel *Török József* eltüntette a végrendeletet, illetve a családtagok szerint Kossuth László tanácsára tagadta, hogy végrendelet maradt.

Kossuth László eleinte igyekezett a testvérek között a megegyezést keresni, az igazságos ügyvéd látszatát kelteni, Kazinczyékát is hitegette, de mint *Török* adósa (még 1815-ben sem fizette vissza a kölcsönt), így lekötelezettje volt, a perben-vitában Kazinczyék ellen dolgozott.

1817-ben Kazinczy anyósa is meghalt, az új örökségért folyó perben már nem bíztak sem Kazinczyék sem *D'Ellevauxné Kossuth* szavában és *Dókus László*t fogadták meg ügyvédjüknek.

Kazinczy többször megkereste Kossuth Lászlót, hivatkozva a korábbi ígéreteire, hogy „vigasztal engem *Fiscalis Úrnak* azon szava mellyet Sógoromnak mondott és előttem is meg újított, hogy Feleségeinknek nem kell azt rettegni, hogy semmit sem kapnak örökségül" vagy „*Fiscalis Úrnak* minapi ki nyilatkoztatása, legutolsó leveléig minden azt mutatja, hogy a dolog úgy van, ahogy mi képzeljük." 1820. szeptember 2-án írt levelében Kazinczy felsorolja sérelmeit, panaszkodik: „Azért beszéllem én ezeket, hogy az Urat *Fiscalis Urat* a *Török Lajos* hét nevetlen gyermekű veje megnyerhesse."

Kossuth nem tett a pusztá ígéretéseknél egyebet, nem tehetett, hiszen a gróf adósa volt, de mentegette magát, tudva, hogy részrehajlással vádolják: „Tekintetes Úr... méltóztatnék magával elhitetni, hogy én a tüzet nem nevelem, sőt nagyobb örömöm nem lehetne, mintha az egyezés valamely eszköze lehetnék." Ez azonban csak udvarias elhárítása Kazinczy számonkérő szavának, s a továbbiakban is húzta-halasztotta a pert. 1823-ban Kazinczy már így fenyegette: „Kénytelen leszek terminust tétetni a Táblával vagy a Cancelláriával arra szoríttatni, hogy a pert ne vonja."

Kossuth Lajos már fiatal ügyvédként is többször átvette az apja ügyeit, pereit, talán a Kazinczy contra *Török* perben is eljárta, ezért nem szerette Kazinczy. 1827-től többször voltak együtt megyei kiküldetésben, mint Zemplén megyei táblabírák, együtt szerepelt a törvényszéki büntetőperekben, mint hitelesek, de véleményük sokszor különbözött egymástól.

1831-ben a Zemplén megyei január 25-i közgyűlésen, ahol az ellenzék nevében Kossuth Lajos sorolja fel a megyei követek hibáit, hogy nem a megyei közakarat szerint szavaztak az országgyűlésen és nem a haladó célt védelmezték, Kazinczy vakmerőnek tartotta Kossuth beszédét: „olly kevély tüzzel, mint egy dűhre gyulladt Catilina, mintha kezében volna a zendítés szövétneke, két kezét két csipejére rakván, képzelhetetlen vakmerőséggel tartá beszédét.” – írta, és ezzel mintegy elismerve vezérszerepét, sejtetni engedve, hogy az ifjúra nagy jövő vár. Az 1831-ben megalakult Zempléni Casinó Társaság alapszabályzatát már Kossuthral és *Balásházy Jánossal* hármasban dolgozták ki, tagjai lettek ennek a társaságnak, mely a reformkori Zemplén megye, és az ország haladó élvonalában állt.

Kossuth Lajos semmiféle ellenszenvet nem tanúsított Kazinczy és családjával szemben, sőt Kazinczy legkisebb fiát, Lajost a szabadságharcban sokféle, megkülönböztetett figyelemmel illette, személyes utasításokkal látta el, és ezredessé nevezte ki. Kazinczy Ferenc életművét, munkásságát megnyilatkozásaiban nagyra becsülte.

Dr. Hőgye István

Nécsey István – egy elfeledett festő és természetbúvár

A FÖLDMŰVELÉSÜGYI MAGYAR KIR. MINISTER KIADVÁNYAI

MAGYAR ORNITHOLOGIAI KÖZPONT.

MAGYARORSZÁG MADARAI

KÜLÖNÖS TREINTETTEL.

GAZDASÁGI JELENTŐSÉGÜKRE.

A FÖLDMŰVELÉSÜGYI MAGYAR KIRÁLYI MINISTER MEGBIZÁSÁRÓL.

1876.

CHEKUNELHÁZI CHERNEL ISTVÁN.

ÉPÍTŐKEL ELJÁRTA.

NÉCSEY ISTVÁN.

NYOMTATTA.

HERMAN OTTÓ.

KLÁÓ RÓNYV.

NY. TERELYEL. 42. MÁTYÁSUTCAZAL.

BUDA PEST.

1876.

Az általános honismereti kutatások terén eléggé elterjedt jelenség, hogy a néprajzi és történelmi témák mellett a természetbúvárokodás fejezeteinek feltárása meglehetősen a háttérbe szorul, vagy legalábbis nem kap jelentőségét megillető helyet az említett témák mellett. Honismereti műveltségünk a természettudományok terén igen hézagos, mindazonáltal a honismeret fontos része. E rövid írásban megpróbáljuk feleleveníteni egy olyan személyiség életét és munkásságát, aki bár korántsem volt nagynevű természetudós, sajátos ténykedése e terén mégis figyelemre méltó.

Nécsey István (1870–1902) a nagy műveltségű mecénás *Nécsey József* postamester fiaként született a Bars megyei Verebélyen (ma Vráble). A nagypolgári szellemű családban már kora ifjúságában komoly szellemi hatások érik. Nyitrai, pozsonyi, majd lévai gimnáziumi tanulmányai után, szülei támogatását élvezve Münchenbe megy, hogy festészetet tanuljon *Hollósy Simonnál*. A klasszikus festészet iránti csodálata fél évre a müncheni művészeti akadémiához vonzza, hogy ezután ismét csak Hollósynál folytassa tanulmányait. 1890-ben a francia naturalizmus ígézetében Párizsba megy, ahol elsősorban *Jules Lefebvre*